

**Aandachtspunten Halfjaarlijkse Financiële
Verslaggeving
Toezicht Financiële Verslaggeving**

Juni 2012

Inhoudsopgave

1	Conclusie en samenvatting	4
2	Inleiding	5
3	Bevindingen	6
4	Gevolgen van de toepassing van de gewijzigde standaard over pensioenen per 2013	8

Autoriteit Financiële Markten

De AFM bevordert eerlijke en transparante financiële markten. Wij zijn de onafhankelijke gedragstoezichthouder op de markten van sparen, lenen, beleggen en verzekeren. De AFM bevordert zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten en ziet toe op een eerlijke en efficiënte werking van kapitaalmarkten. Ons streven is het vertrouwen van consumenten en bedrijven in de financiële markten te versterken, ook internationaal. Op deze manier draagt de AFM bij aan de welvaart en de economische reputatie van Nederland.

1 Conclusie en samenvatting

Dit jaar publiceert de Autoriteit Financiële Markten (AFM) voor het eerst specifieke aandachtspunten voor de halfjaarlijkse financiële verslaggeving. Dit naar aanleiding van de uitgevoerde onderzoeken van de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2011 en een nadere analyse van de bevindingen. Eveneens zijn de bevindingen verwerkt uit onderzoek naar de toelichting op pensioenen in de financiële verslaggeving 2011. In dit kader hebben ook enkele interviews met analisten, belangrijke gebruikers van halfjaarlijkse financiële verslaggeving, plaatsgevonden. Over het algemeen heeft de AFM de indruk dat de halfjaarlijkse financiële verslaggeving verder is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren.

Op een aantal onderdelen is ruimte voor verdere verbetering. Dit betreft in het bijzonder de volgende toelichtingen:

- a. Voornaamste risico's en onzekerheden
- b. Verwachtingen (outlook)
- c. Overnames
- d. Sterk cyclische omzet

Ondernemingen blijken in de financiële verslaggeving 2011 veelal nog geen goed beeld te geven van de kwantitatieve gevolgen van de invoering van de nieuwe boekhoudregels voor pensioenen op 1 januari 2013. Om die reden ziet de AFM ook ruimte voor verbetering van onderstaand onderwerp:

- e. Pensioenen

Onder punt 3 worden de eerste vier verbeterpunten nader toegelicht en onder punt 4 het laatste. De AFM verwacht dat ondernemingen deze verbeterpunten zullen betrekken bij het opstellen van de halfjaarlijkse financiële verslaggeving over 2012.

Indien u naar aanleiding van deze publicatie specifieke inhoudelijke vragen of opmerkingen heeft, kunt u contact opnemen met de afdeling Toezicht Financiële Verslaggeving via fin.verslaggeving@afm.nl of 020-7973721.

2 Inleiding

AFM houdt toezicht op zowel de jaarlijkse als halfjaarlijkse financiële verslaggeving. In het activiteitenverslag van de AFM over het toezichtjaar 2011¹ zijn de bevindingen ten aanzien van de halfjaarlijkse financiële verslaggeving deels meegenomen. Om ondernemingen behulpzaam te zijn bij het opstellen van de halfjaarlijkse financiële verslaggeving publiceert de AFM hierbij de punten waaraan de AFM bij het beoordelen van de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2012 specifiek aandacht zal besteden.

De AFM zal in 2012 de volgende specifieke bevindingen over het toezicht op de financiële verslaggeving publiceren:

- eind juli: resultaten van het themaonderzoek 'Waardering van en transparantie over staatsobligaties en andere beleggingen met landenrisico's'
- begin september: aankondiging themaonderzoeken 2013
- eind september: voorlopige bevindingen desktopreviews en themaonderzoeken boekjaar 2012 toezicht AFM
- eind oktober: definitieve resultaten overige themaonderzoeken 2012
- december 2012 / januari 2013: activiteitenverslag 2012

---

¹ <http://www.afm.nl/~media/Files/fin-verslag/activiteitenverslag-fv-2011.ashx>

3 Bevindingen

Toelichtingen lijken verder te zijn verbeterd

Op basis van de bevindingen uit de onderzoeken over de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2011 heeft de AFM de indruk dat de toelichtingen verder zijn verbeterd in vergelijking met voorgaande jaren. De transparantie in de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2011 is toegenomen en daarmee ook de informatieverschaffing richting beleggers. Op een aantal onderdelen is nog steeds ruimte voor verbetering zoals eerder door de AFM is gerapporteerd².

Waar moet aandacht voor zijn en wat kan beter?

Toelichting over voornaamste risico's en onzekerheden

Inzicht in risico's en onzekerheden is juist in deze tijd van onzekerheid relevant. In de toelichting bij de financiële verslaggeving dienen de voornaamste risico's en onzekerheden te worden vermeld. Dit zet de vermelde cijfers in de (half)jaarrekening in perspectief.

De AFM heeft geconstateerd dat slechts een klein deel van de ondernemingen een beschrijving van de risico's en onzekerheden in de halfjaarlijkse verslaggeving opneemt. De overgrote meerderheid van de ondernemingen volstaat met een verwijzing naar de risicoparagraaf in het meest recent gepubliceerde jaarverslag of neemt helemaal niets op. Vooral als ten tijde van de publicatie van de halfjaarlijkse financiële verslaggeving sprake zou zijn van voor de risicobeheersing relevante nieuwe informatie of ontwikkelingen, zou aandacht besteed moeten worden aan nieuw geconstateerde risico's die in het jaarverslag nog niet worden genoemd en/of reeds genoemde risico's die voor een onderneming meer of minder waarschijnlijk zijn geworden. In dit verband zou onder meer gedacht kunnen worden aan de impact op de onderneming van ontwikkelingen in de schulden- en eurocrisis, de economische situatie, de beschikbaarheid van grondstoffen en relevante politieke ontwikkelingen.

Toelichtingen inzake verwachtingen (outlook)

Het opnemen van verwachtingen in de halfjaarlijkse financiële verslaggeving is niet verplicht. Een beperkt aantal van de ondernemingen doet in het halfjaarverslag van 2011 een uitspraak over de verwachte groei, de omzet en het bedrijfsresultaat voor rente, belastingen, herwaarderingen en afschrijvingen (EBITDA). Deze verwachting wordt weergegeven als verwachte toename of afname ten opzichte van voorgaande perioden. In een enkel geval wordt de verwachting in een concreet bedrag weergegeven.

Diverse ondernemingen beschrijven het verwachte effect van de huidige onzekere economische omstandigheden. Maar vaak zijn deze omstandigheden juist reden voor een onderneming zich te onthouden van het doen van verdere uitspraken over de verwachtingen. De vraag is of dit een passende reflex is in een tijd waar behoefte zou moeten bestaan onzekerheid over verwachtingen toe te lichten. De gebruikers van de halfjaarlijkse financiële

---

² <http://www.afm.nl/layouts/afm/default.aspx~/media/files/rapport2010/thema-halfjaarberichten-2009.ashx>

verslaggeving geven aan dat de 'outlook', hoewel niet verplicht, voor hen een zeer belangrijk onderdeel van de (half)jaarlijkse financiële verslaggeving is.

Ondernemingen die tegemoet willen komen aan deze informatiebehoefte van de belegger, zouden uitspraken kunnen doen over bepaalde ijkpunten voor de rest van het jaar, zoals minimum c.q. maximum niveau van bijvoorbeeld omzet, kosten, brutomarge (absoluut of als percentage), EBIT(DA), cashflows, schuld niveaus en/of bankconvenanten.

Overnames

De toelichting op (materiële) overnames is over het algemeen verbeterd. De naam van het overgenomen bedrijf, het percentage zeggenschap, de overnamedatum, het overnamebedrag en hoe de zeggenschap is verkregen, is in alle gevallen waar sprake is van acquisities, opgenomen in de (jaarlijkse) financiële verslaggeving. De toelichting op de voornaamste reden voor de acquisitie, de opbrengsten en resultaten sinds de overnamedatum die geconsolideerd zijn en de beschrijving welke informatie niet kon worden gegeven (en de reden hiervoor), blijft echter voor verbetering vatbaar. In ruim de helft van de gevallen ontbrak deze toelichting geheel of gedeeltelijk.

Voor meer gedetailleerde bevindingen met betrekking tot overnames verwijzen wij naar ons rapport 'Themaonderzoek bedrijfscombinaties (IFRS 3R)'³ dat in oktober 2011 is uitgebracht.

Toelichtingen over sterk cyclische omzet

Ondernemingen moeten het seizoensgebonden of cyclische karakter van bedrijfsactiviteiten toelichten. Een onderneming moet een verklaring opnemen over de seizoensafhankelijkheid van de omzet. De overgrote meerderheid van de ondernemingen licht dit naar behoren toe. Daarnaast worden ondernemingen volgens IAS 34 aangemoedigd om bij zeer seizoensgebonden invloeden extra toelichtingen te geven over de effecten van deze invloeden op de primaire overzichten. In de gevallen waarvan hier sprake is, neemt slechts een beperkt aantal ondernemingen deze informatie daadwerkelijk op. Hoewel hierbij een verbetering kan worden geconstateerd ten opzichte van 2009, toen geen enkele onderneming informatie hierover opnam, is een verdere verbetering wenselijk.

---

³ <http://www.afm.nl/~media/Files/fin-verslag/2011/themaonderzoek-fv-bedrijfscombinaties.ashx>

4 Gevolgen van de toepassing van de gewijzigde standaard over pensioenen per 2013

Inleiding

In onderdeel 6 van de publicatie 'Aandachtspunten FV 2011'⁴ wijst de AFM onder meer op de correcte toepassing van IAS 8.30 in geval de gewijzigde verslaggevingsstandaard over pensioenen (IAS 19R), die in juni 2011 is gepubliceerd en op 1 januari 2013 effectief wordt, door ondernemingen niet vervroegd wordt toegepast. De AFM geeft aan dat zij verwacht dat de toepassing van IAS 19R invloed zal hebben op de jaarrekening. Dit als gevolg van (i) de verplichte invoering van de verwerking van de actuariële resultaten in 'other comprehensive income', (ii) de invoering van de benadering waarbij interest wordt berekend over de nettoverplichting (actief) en (iii) de mogelijke wijziging in de classificatie van de pensioenregeling. IAS 8.30 vereist dat ondernemingen in die gevallen een inschatting geven van de gevolgen voor de jaarrekening van de toekomstige toepassing van IFRS-standaarden die door de International Accounting Standards Board (IASB) zijn gepubliceerd, maar die nu nog niet effectief zijn.

Aangezien de gevolgen voor ondernemingen met één of meer zogenoemde toegezegd pensioenregeling(en) het grootst zullen zijn, heeft de AFM van deze ondernemingen waarvan de aandelen genoteerd zijn aan NYSE Euronext en die onder haar toezicht staan, beoordeeld in hoeverre de vereiste toelichtingen in de jaarrekening 2011 zijn gegeven. Het onderzoek heeft betrekking gehad op 69 ondernemingen. Deze ondernemingen hadden ultimo 2011 een totale pensioenverplichting van circa € 125 miljard en totale pensioenbeleggingen van circa € 116 miljard. Het totaal aan niet-verwerkte actuariële verliezen bedroeg circa € 4,8 miljard tegenover circa € 0,5 miljard aan niet-verwerkte actuariële winsten.

Bij ongeveer tweederde van de onderzochte ondernemingen worden de gevolgen van IAS 19R niet dan wel in onvoldoende mate toegelicht

Uit het door de AFM uitgevoerde onderzoek blijkt dat de kwaliteit van de toelichtingen over de gevolgen van de invoering van IAS 19R sterk uiteenlopen. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de resultaten.

---

⁴ <http://www.afm.nl/layouts/afm/default.aspx~/media/files/rapport2011/aandachtspunten-fv-nl-2011.ashx>

Toelichting van de gevolgen van IAS 19R	Percentage van de onderzochte ondernemingen
Duidelijke kwantitatieve toelichting zowel wat betreft vermogen als resultaat	6%
Duidelijke kwantitatieve toelichting betrekking hebbend op of alleen vermogen of alleen resultaat	26%
Uitsluitend een kwalitatieve toelichting	25%
Toelichting ontbreekt en/of toelichting geeft geen nadere informatie met betrekking tot kwantitatieve en/of kwalitatieve gevolgen voor de onderneming	43%

De AFM en haar buitenlandse collega-toezichthouders zijn van mening dat niet kan worden volstaan met slechts een kwalitatieve toelichting. Veelal is binnen de onderneming een redelijk betrouwbare inschatting te maken van de gevolgen voor de jaarrekening. Kwalitatieve toelichting stelt de belegger niet in staat zelf een getrouwe inschatting te maken van de impact van de nieuwe of gewijzigde standaard. De AFM kan zich moeilijk voorstellen dat het voor rapporterende ondernemingen niet mogelijk zou zijn een kwantitatieve inschatting te maken van de gevolgen van de invoering van IAS 19R, omdat de benodigde gegevens zoals de verwerkte actuariële resultaten, de niet-verwerkte actuariële resultaten, het oprenten van de pensioenverplichting, het verwachte rendement op de fondsbeleggingen en de nettoverplichting (netto actief) normaliter binnen de onderneming bekend mogen worden verondersteld. Een uitzondering betreft ondernemingen waar de gevolgen van 'risk sharing' en/of de berekening van de 'liability cap' materieel kunnen zijn. De AFM begrijpt dat er op dit moment nog een aantal onduidelijkheden en onzekerheden bestaan over de gevolgen van deze wijzigingen.

Indien wordt volstaan met intransparantie bij de halfjaarlijkse financiële verslaggeving, kan dit worden geïnterpreteerd als blijk van het feit dat de impact niet materieel is. Maar het zou evenzeer kunnen zijn dat het een 'stilte voor de storm' betreft. We hebben immers bij ondernemingen die reeds transparant zijn geweest een relatief grote kwantitatieve impact kunnen constateren, mede gelet op de combinatie van toezeggingen in de pensioenregeling in combinatie met een situatie van langdurige onderdekking.

De gevolgen van een gewijzigde of nieuwe standaard moeten ook worden toegelicht indien de standaard nog niet is bekrachtigd⁵

Vanuit de opstellers van de financiële verslaggeving begrijpt de AFM dat een deel van mening is dat de in IAS 8.30 vereiste toelichting pas gegeven hoeft te worden, nadat de nieuwe of gewijzigde standaard door de Europese Commissie is bekrachtigd. De Accounting

---

⁵ De officiële term die veelal wordt gebruikt is *endorsed*

Regulatory Committee (ARC), het politieke orgaan dat de Europese Commissie adviseert over het al dan niet bekrachtigen van een standaard, heeft reeds op 7 december 2011 voor de bekrachtiging van IAS 19R gestemd. De formele bekrachtiging heeft inmiddels op 5 juni 2012 plaatsgevonden.

De vraag komt op of gewacht kan worden op de formele bekrachtiging van nieuwe of aangepaste standaarden alvorens de in IAS 8.30 vereiste toelichting moet worden gegeven. Tijdens een recentelijk door de European Securities and Markets Authority (ESMA) georganiseerde European Enforcement Coordination Session (EECS) hebben de Europese toezichthouders zich over deze vraag gebogen⁶. De Europese toezichthouders zijn na een zorgvuldige lezing van mening dat het (nog) niet bekrachtigd zijn van een nieuwe of gewijzigde standaard geen rechtvaardiging vormt om de in IAS 8.30 vereiste toelichting niet te geven. De Europese Commissie geeft zelf geen verslaggevingsstandaarden uit en past deze niet inhoudelijk aan, maar beperkt zich tot het al dan niet bekrachtigen van door de IASB uitgegeven internationale verslaggevingsstandaarden. Met de bekrachtiging worden deze standaarden ook binnen de Europese Unie effectief. Voorts maakt IAS 8.30 geen onderscheid tussen standaarden die al dan niet formeel bekrachtigd zijn. Vergelijkbaarheid van financiële verslaggeving is een doorslaggevende overweging geweest voor de invoering van internationale verslaggevingsstandaarden. Het valt moeilijk uit te leggen indien Europese ondernemingen stelselmatig achterblijven in het betrachten van transparantie over de impact van nieuwe en/of gewijzigde standaarden.

AFM roept ondernemingen op om in de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2012 zo transparant als mogelijk te zijn naar beleggers over de kwantitatieve gevolgen van de invoering van IAS 19R

De AFM roept ondernemingen op die in hun jaarlijkse financiële verslaggeving 2011 nog niet of niet voldoende transparant zijn geweest over de kwantitatieve gevolgen van de invoering van IAS 19R en dat wel zouden kunnen zijn, alsnog transparant te zijn in de halfjaarlijkse financiële verslaggeving 2012, mede in het licht van de recente bekrachtiging van IAS 19R.

---

⁶ Naar verwachting zal deze beslissing in de loop van het jaar door ESMA als onderdeel van een Extract from the EECSs Database of Enforcement worden gepubliceerd.

Autoriteit Financiële Markten

T 020 797 3721 | F 020 797 3800

Postbus 11723 | 1001 GS AMSTERDAM

www.afm.nl

De tekst in deze brochure is met zorg samengesteld en is informatief van aard. U kunt er geen rechten aan ontleen. Door besluiten op nationaal en internationaal niveau is het mogelijk dat de tekst niet langer actueel is wanneer u deze leest. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is niet aansprakelijk voor de eventuele gevolgen – zoals bijvoorbeeld geleden verlies of gederfde winst – ontstaan door acties ondernomen naar aanleiding van deze brochure.

Amsterdam, Juni 2012